

Õiguskantsler

Teie 22.01.2021 nr

Meie 25.02.2021 nr 7-6/210307/2101216

Austatud avaldaja

Tänan, et jagasite oma kogemusi seoses Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) tegevusega.

Mõistan, et MES-ile esitatud laenu taotluste menetluse probleemid võivad tekitada küsimusi laenu andmise läbipaistvuse kohta.

Kui MES-il on (majanduslikud) põhjendused ettevõtjale laenu mitte anda, on väga oluline, et sihtasutus esitaks need põhjendused selgelt ja arusaadavalt ka laenu taotlejale. Laenu andmine peab olema läbipaistev, sest jagatakse avalikke vahendeid olukorras, kus esineb turutõrge ehk laenu taotlejal ei ole võimalik pankadest laenu saada. Lisaks sellele, et laenu andmine peab olema otstarbekas, on riigi huvides, et ettevõtjaid koheldaks avalikke vahendeid jagades võrdselt ja konkurentsi moonutamata.

MES-i omakapitalist laenu andmise protseduuri on seadustes ja määrustes vähe reguleeritud. Seda olulisem on nõuetekohane haldusmenetlus ehk tuleb näidata, kuidas otsuseid tehakse ja kuidas neid põhjendatakse. Oma [märgukirjas](#) selgitasin, miks tuleb MES-i pidada haldusorganiks, kelle tegevuse suhtes peab kohaldama haldusmenetluse seadust. Nõuetekohase haldusmenetluse käigus põhjendatakse, miks isikule saab laenu anda või miks tuleb sellest keelduda. Menetlus peab tagama, et isikuid koheldakse võrdselt ja toetusi antakse avalikes huvides. Halduskohtul peab olema võimalik hinnata, kas laenu andmisest keeldumine oli õiguspärane.

Maaeluministerium on seisukohal, et haldusmenetlus tuleb korraldada vaid riigiabi jagamise korral Euroopa Liidu õiguse kontekstis ning et riigiabina tuleb käsitleda vaid riigi antavat tagastamatut soodustust (MES-i pakutava ja kommertspankade laenuintresside vahe). Ometi ei välista see seisukoht haldusmenetlust ka MES-i muu toe andmise korral.

Kuna MES annab laenu avalike vahendite arvel avaliku ülesande täitmiseks ([RKKKo 11.12.2015, nr 3-1-1-98-15](#), p 67; [RKHKm 13.02.2013, nr 3-3-1-49-12](#), p 23) olukorras, kus on turutõrge, tuleb nõuetekohane haldusmenetlus teha selleks, et isikuid koheldaks võrdselt ja riigiabi jagatakse läbipaistvalt. Näiteks [konkurentsiseaduse](#) § 34² tähenduses Euroopa Liidu õigusest tulenev grupierandiga hõlmatud riigiabi, millele on tehtud Euroopa Liidu õiguses erandid, on riigisiselt käsitletav siiski riigi avalikest vahenditest avaliku ülesande täitmiseks toe pakkumisena, millest tuleneb ka MES-i ja laenu taotleja avalik-õiguslik suhe. Nimelt on maaeluminister seadnud MES-i tegevuse eesmärgiks Eesti maapiirkonna ettevõtluse toetamise ja elavdamise, et luua paremaid võimalusi kapitalile ligipääsuks ning maatavõtluse konkurentsivõime suurendamiseks ([MES-i](#)

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

[põhikiri](#), p 2). Põhikirja kohaselt tuleb sihtasutusel oma eesmärkide saavutamiseks muu hulgas anda laene ja tagatise ning arendada ja osutada muid finantsteenuseid ([MES-i põhikiri](#), p 2.2.1).

MES-i otsus laenu taotluse kohta on haldusakt ([RKHKo 19.12.2019 nr 3-17-1329/36](#), p 18) – hoolimata sellest, kas taotlus rahuldatakse või jäetakse rahuldamata. Riigi sihtasutuse vara arvel tuge pakkudes tuleb lähtuda haldusmenetluse reeglitest ja tagada kohtuliku kontrolli võimalus. Kõigile isikutele, kes laenu taotluse esitavad, tuleb kindlustada, et laenu taotlused vaadatakse läbi ning nende kohta tehakse otsused ühtsetel ja arusaadavatel alustel. Keeldumist peab isikule põhjendama, et ta saaks soovi korral seda kohtus vaidlustada. Vastasel juhul ei ole piisavalt tagatud järelvalve selle üle, kas riigi toe pakkumisel on ettevõtteid koheldud võrdselt ja kas abi on antud avalikel eesmärkidel ja avalikes huvides.

Tegemist ei ole pelgalt formaalsusega. Küsimus on selles, kas otsuse tegemise viis aitab kaasa eesmärgipärastele ja avalikke huve järgivatele otsustele või võimaldab teha läbipaistmatuid suvaotsuseid.

Kui MES-i otsus ettevõtjale laenu mitte anda (mida saab käsitleda keelduva haldusaktina) on piisavalt põhjendamatuna ja riivab ettevõtja õigusi, on võimalik oma õiguste kaitseks pöörduda [halduskohtusse](#).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Maaelu Edendamise Sihtasutus (avaldaja isikuandmeteta)
Maaeluministeerium (avaldaja isikuandmeteta)

Marje Kask 6 93 8427
marje.kask@oiguskantsler.ee